

«Νέες τεχνολογίες στο μάθημα των Αγγλικών στη δημόσια εκπαίδευση»

Μαριάνθη Αλεξανδροπούλου

Σχολική Σύμβουλος Αγγλικών Κέρκυρας, Παξών και Λευκάδας

marianthialex@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη εργασία σκοπό έχει να τονίσει την ανάγκη ενσωμάτωσης και χρήσης των Η/Υ και των εκπαιδευτικών λογισμικών που έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (www.pi-schools.gr) αλλά και όσων έχουν σταλεί στα σχολεία ή κυκλοφορούν στο εμπόριο για να χρησιμεύσουν ως συνοδευτικά εργαλεία για τη αρτιότερη και αποτελεσματικότερη διδασκαλία του μαθήματος των Αγγλικών στην Α/θμια και Β/θμια εκπαίδευση. Η εξέλιξη της τεχνολογίας έχει κάνει την εμφάνισή της στη σχολική τάξη και έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα. Ενσωματώνεται πλέον δυναμικά όχι μόνο με τα εκπαιδευτικά λογισμικά αλλά και με τη χρήση των videos, των επεξεργαστών κειμένου και των CD-ROMs με εκπαιδευτικά προγράμματα που βοηθούν τους μαθητές να μάθουν την ξένη γλώσσα με τρόπο άμεσο, παραστατικό και ευχάριστο.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: εκπαιδευτικό λογισμικό, Αγγλικά, video, τεχνικές διδασκαλίας, επεξεργαστής κειμένου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής έχουν καταστήσει αναγκαία την επιμόρφωση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών όλων των ειδικοτήτων στη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, στην πλοήγηση στο Διαδίκτυο και την αξιοποίηση των εκπαιδευτικών λογισμικών προς όφελος της διδασκαλίας του μαθήματος και μετάδοσης της γνώσης γενικότερα μέσα από τη διαθεματικότητα και τα σχέδια δράσης αλλά και με στόχο την κινητοποίηση και αύξηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για τη μάθηση και το σχολείο.

Η ίδρυση της Δικτυακής Εκπαιδευτικής Πύλης (www.e-yliko.gr) το 2003, η εκπαιδευτική τηλεόραση (www.edutv.gr) και το εκπαιδευτικό υλικό που αναπτύχθηκε και για τα Α.Μ.Ε.Α. ακόμη και για το μάθημα των Αγγλικών έδωσαν νέα ώθηση στην εκπαιδευτική διαδικασία ειδικά για τις απομακρυσμένες περιοχές, όπου οι δυνατότητες σε εξοπλισμό και σύνδεση με το Internet είναι περιορισμένες ή προβληματικές. Οι ΤΠΕ υλοποιούν την υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου παρέχοντας πληροφορίες και υλικό που είναι απαραίτητα για την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Με αυτόν τον τρόπο η μάθηση καθίσταται περισσότερο ελκυστική και προσίτη στους σύγχρονους

μαθητές, οι οποίοι επίσης εξασκούνται στην ξένη γλώσσα (Chapelle & Jamieson, 1986). Οι ΤΠΕ συμβάλλουν στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων της μελέτης και ανάλυσης κειμένων, της ακουστικής κατανόησης με τραγούδια ή videos από το YouTube, της γραπτής απόδοσης και σύνταξης κειμένων και βέβαια συνομιλίας μέσω του Skype και MSN. Οι μαθητές επιλέγουν πώς θα εργασθούν μέσω chatting, forum κλπ. με άλλους μαθητές στα Αγγλικά ή σε κάποια άλλη γλώσσα στα πλαίσια υλοποίησης ευρωπαϊκών προγραμμάτων, όπως το Etwinning και το Comenius με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειριών, ιδεών και αρχείων ήχου και εικόνας από τις χώρες τους. Η εκμάθηση της ξένης γλώσσας και ειδικά της αγγλικής ως lingua franca είναι απαραίτητη στη διακρατική επικοινωνία και ανταλλαγή πληροφοριών και παρέχει αυτοπεποίθηση, ανεξαρτησία και ελευθερία στην έκφραση. Ο μαθητής δεν είναι παθητικός δέκτης γνώσεων αλλά αντιδρά ενεργά και συνομιλεί διαδραστικά μέσω της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, εκφράζεται, κατανοεί, πειραματίζεται, τολμά και αποφασίζει δυναμικά πώς θα επικοινωνήσει. Επομένως μαθαίνει κατανοώντας και επικοινωνώντας. Σύμφωνα με τον Alana (2001) το εκπαιδευτικό τρίγωνο διδάσκοντος, μαθητή και γνώσης του Houssaye (1993) εμπλουτίζεται από μία τέταρτη παράμετρο, τα μέσα και τις πηγές. Κατά τον Brodin (2004), οι πηγές δεν αποτελούν μόνο ένα μέσο μάθησης αλλά ενδυναμώνουν τη διάδραση. Δημιουργούνται νέες δυνατότητες και πλεονεκτήματα για τον μαθητή, τον καθηγητή και τη σχολική μονάδα διότι διευρύνονται οι ορίζοντες και διαχέονται οι γνώσεις και οι εμπειρίες μέσω πιο απλά του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και πιο σύνθετα του ιστολογίου και του Facebook.

Ενώ μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 η ικανότητα να διαβάζει και να γράφει κάποιος (κωδικοποίηση και αποκωδικοποίηση ενός κειμένου) εθεωρείτο το αναμενόμενο αποτέλεσμα της μαθησιακής διαδικασίας σύμφωνα με τους Lankshear & Knobe (2006), και η εξάλειψη του αναλφαβητισμού ήταν ο απώτερος στόχος της τυπικής εκπαίδευσης, στη σημερινή εποχή υπάρχει η νέα θεώρηση του εγγραματισμού (reading the word and the world) που περιλαμβάνει όχι μόνο την κατανόηση της σημασίας των λέξεων αλλά και της κοινωνικής και πολιτισμικής λειτουργίας τους.

Η γραφή και η ανάγνωση αποτελούσαν πάντα τα κυρίαρχα εργαλεία του εγγραματισμού και το βιβλίο ήταν το μέσον έκφρασης των συγγραφέων και η αποτύπωση της σχέσης ανάμεσα στον συγγραφέα και τον αναγνώστη. Όμως, όπως αναφέρει και ο Warschauer (2006), η δυναμική έχει μετατεθεί από τη σελίδα στην οθόνη την τελευταία δεκαετία και ο αναγνώστης ανακαλύπτει και άλλες μορφές κειμένων που περιλαμβάνουν ήχους, εικόνες και video.

Οι καθηγητές οφείλουν επομένως να προσαρμοσθούν στα νέα επαναστατικά δεδομένα και να αποκτήσουν τον εγγραματισμό στους Η/Υ και τα τεχνολογικά μέσα, τον εγγραματισμό στην πληροφόρηση και τον εγγραματισμό στην επικοινωνία μέσω Η/Υ.

Αυτή η ανάγκη μάλιστα καθίσταται πιο επιτακτική όταν η μεγάλη πλειοψηφία των μαθητών στην Ελλάδα έχει πλέον πρόσβαση στο Internet από

το σπίτι και το σχολείο, και όταν όλοι οι μαθητές της Α' Γυμνασίου απέκτησαν την τρέχουσα σχολική χρονιά ένα laptop με τέσσερα λογισμικά (Μαθηματικά, Γεωγραφία, Ιστορία και Βιολογία) για χρήση μέσα στην τάξη αλλά και τη δυνατότητα διερεύνησης του υλικού που βρίσκεται στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου..

ΥΛΙΚΟ VIDEO ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΩΝ

Το υλικό που χρησιμοποιείται στις τάξεις μπορεί να είναι διαφόρων τύπων εκπαιδευτικό λογισμικό, το οποίο συνοδεύει σειρές αγγλικών βιβλίων της Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης ή να έχει τη μορφή υλικού που ο καθηγητής μπορεί να ενσωματώσει ανάλογα με τη σειρά βιβλίων και το γνωστικό και γλωσσικό επίπεδο των μαθητών.

Το υλικό σε μορφή video σύμφωνα με την Allan (1991) μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τον καθηγητή για

- να παρουσιάσει ένα πολιτιστικό γεγονός της ξένης χώρας
- να διηγηθεί μια ιστορία
- να παρουσιάσει ένα συγκεκριμένο θέμα και
- να παρουσιάσει νέο λεξιλόγιο ή γραμματικό φαινόμενο

Στην ουσία όμως το video μας επιτρέπει να παρουσιάσουμε ή να ενισχύσουμε την ξένη γλώσσα, να κινητοποιήσουμε το μαθητή στην παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου και να αναπτύξουμε την ακουστική δεξιότητα και την εξάσκηση στην προφορά και τον επιτονισμό ενός μηνύματος.

Το CD player και παλιότερα το video recorder είναι χρήσιμα εργαλεία μάθησης διότι μπορούμε εύκολα να τα χειριστούμε (play, stop, start, pause, etc), να διδάξουμε συγκεκριμένα στιγμιότυπα/σκηνές και να επαναλάβουμε για δεύτερη ή και τρίτη φορά αν θέλουμε να εστιάσουμε σε μία συγκεκριμένη σκηνή ή φράση.

Το πλεονέκτημα είναι ότι δημιουργείται ένα περιβάλλον πλήρους επικοινωνίας στο οποίο ακούμε και βλέπουμε τους ομιλητές, την ηλικία τους, τις σχέσεις, τις αντιδράσεις/πράξεις και συναισθήματα τους. Απεικονίζεται ένας 'πραγματικός' κόσμος με ρεαλιστικά γλωσσικά παραδείγματα σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα που έχουν στόχο σύμφωνα με την Allan (1985) να προσφέρουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη οπτική υποστήριξη και καταστάσεις στις οποίες η γλώσσα είναι προβλέψιμη. Η έμφαση, ειδικά στις μεγαλύτερες ηλικίες, είναι να αποκτηθεί έλεγχος και ικανότητα χρήσης της γλώσσας στο νέο περιβάλλον. Οι μαθητές είναι ικανοί να χειρισθούν την εμπειρία του αληθινού κόσμου και μέσω του video και των CDs/CD-ROMs τοποθετούνται στη θέση των φυσικών ομιλητών της γλώσσας.

Υπάρχουν σειρές όπως π.χ. Television English (Willis, 1995), Britain in View (Dyson, 1994), και στην Ελλάδα Windows on life 1,2,3(2004) by Hillside Press και On Channel TV (2005) by MM publications πάνω σε διάφορα θέματα όπως

πολιτισμός, εργασία, τεχνολογία, κ.α. που απευθύνονται σε φυσικούς ομιλητές και μαθητές και περιλαμβάνουν προγράμματα ειδήσεων, επιστημονικά και πολιτιστικά και μπορούν να παρουσιαστούν στη τάξη. Ο αποτελεσματικός ακροατής/θεατής θα ενεργοποιήσει τις γνώσεις του στο θέμα και την αντίστοιχη γλώσσα/λεξιλόγιο που απαιτείται, στην περίπτωση που παρουσιάζεται, στις προσδοκίες του όσον αφορά το είδος του γεγονότος, και βεβαίως θα προσπαθήσει να αντιληφθεί το συνολικό μήνυμα μέσω όμως μιας προσέγγισης, η οποία θα χαρακτηρίζεται από

- τις γνώσεις μας για το πώς ακούμε και αντιλαμβανόμαστε,
- τις γνώσεις μας για την ανάπτυξη της ακουστικής δεξιότητας και
- τι έχει να προσφέρει το συγκεκριμένο video ή CD στους παιδαγωγικούς μας στόχους.

Όσον αφορά τους μαθητές τα οφέλη είναι τα εξής σύμφωνα με τον Tomalin (1991):

- είναι ευχάριστη η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας μέσω videos ή CD-ROMs
- το video μεταφέρει μηνύματα καλλίτερα από οποιοδήποτε άλλο μέσο
- είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος να μελετηθεί η γλώσσα του σώματος
- οι μαθητές αποκτούν αυτοπεποίθηση με την επανάληψη και τη μίμηση
- παρέχονται πληροφορίες για τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής αγγλόφωνων χωρών
- το video χρησιμεύει ως εφελκυστικό για πλήθος δραστηριοτήτων και αντιπροσωπεύει μια θετική εκμετάλλευση της τεχνολογίας.

Επίσης συμπληρώνει ότι η επιτυχημένη χρήση ενός video εξαρτάται από διάφορους παράγοντες, όπως η ποικιλία δραστηριοτήτων σε κάθε φάση παρακολούθησης του video (pre-watching, while-watching, post-watching stages), η μικρή διάρκειά τους (3-4 λεπτά το πολύ) και το ιδιαίτερο περιεχόμενο σχετικό με τα ενδιαφέροντα των μαθητών.

Σύμφωνα με την Willis (1983), στην εκμάθηση των ξένων γλωσσών το video επιπλέον:

- παρουσιάζει νέα γλωσσικά στοιχεία σε σύντομες γλωσσικές καταστάσεις
- δείχνει στοχευμένες καταστάσεις
- δίνει παραδείγματα χρήσης της γλώσσας που επιδιώκουμε να διδάξουμε
- εκθέτει τους μαθητές σε μία ροή συνεχούς και 'αυθεντικού' λόγου

Η επιλογή ενός video για μία σχολική τάξη βασίζεται σε ορισμένα κριτήρια, όπως:

- τα συνοδεύοντα εγχειρίδια, π.χ. βιβλίο μαθητή/ασκήσεων, βιβλίο καθηγητή
- οι γενικοί στόχοι του διδακτικού πακέτου (σε ποιους απευθύνεται-επίπεδο, ηλικία-, ανάπτυξη δεξιοτήτων, γλωσσική βελτίωση, πολιτιστική ευαισθητοποίηση, έμφαση του περιεχομένου, κλπ)

Αλλα κριτήρια σύμφωνα με τον Arcario (undated 109-121), σε σχέση με το βαθμό κατανόησης από τους μαθητές, είναι ο βαθμός οπτικής ενίσχυσης, η

καθαρότητα της εικόνας και του ήχου, η πυκνότητα της γλώσσας, η εκφορά του λόγου, το γλωσσικό περιεχόμενο και το γλωσσικό επίπεδο.

Οι τεχνικές video που χρησιμοποιούνται στη διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας είναι σύμφωνα με τον Tomalin (1990):

- σιωπηλή παρακολούθηση (silent viewing), όπου οι μαθητές παρακολουθούν και υποθέτουν τι διαδραματίζεται και τι λένε οι ομιλητές. Η τεχνική αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αρχή του μαθήματος ή ως ερέθισμα για συζήτηση στην τάξη.
- πάγωμα της σκηνής (freeze frame), όπου οι μαθητές παρατηρούν το χαρακτήρα, τη σκηνή, την εκφορά του λόγου και περιγράφουν ή σχολιάζουν.
- παιχνίδι ρόλων (role play), όπου οι μαθητές μαθαίνουν το σενάριο και μιμούνται τους χαρακτήρες του video.
- πρόβλεψη (prediction), όπου οι μαθητές μαντεύουν ή κάνουν προβλέψεις για τη συνέχεια της ιστορίας.
- σκέψεις και συναισθήματα (thinking and feeling), όπου οι μαθητές προσπαθούν να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα και να αντιληφθούν τη σημασία της χρήσης κατάλληλων τρόπων έκφρασης.
- μόνο ήχος (sound only), όπου οι μαθητές αναγνωρίζουν πρόσωπα, πράγματα και καταστάσεις ακούγοντας μόνο τον ήχο του video.
- θεατές και ακροατές (watchers and listeners), όπου οι μισοί μαθητές είναι θεατές και οι άλλοι μισοί ακροατές. Οι θεατές εξηγούν στους ακροατές τι είδαν.
- αφήγηση της υπόθεσης (telling the story), όπου οι μαθητές παρακολουθούν το τέλος του video και προσπαθούν να δημιουργήσουν την ιστορία από την αρχή.
- σύγκριση πολιτισμών (culture comparison), όπου οι μαθητές κάνουν συγκρίσεις ανάμεσα στη δική τους κουλτούρα και την κουλτούρα της αγγλικής γλώσσας.

ΟΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ ΚΑΙ Η ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΤΑΞΗ

Μερικά από τα εργαλεία στη διάθεση των μαθητών και καθηγητών που παίζουν επίσης κυρίαρχο ρόλο στην εκπαίδευση και όχι μόνο είναι ο επεξεργαστής κειμένου (word processor) και το Internet. Οι δεξιότητες που αναπτύσσονται κυρίως μέσω του επεξεργαστή κειμένου είναι η ανάγνωση και η γραφή κειμένων. Όσον αφορά την αναγνωστική δεξιότητα, μέσω του Η/Υ ο μαθητής βρίσκει πλήθος κειμένων και επομένως αναπτύσσεται και η δεξιότητα κατανόησης γραπτού λόγου. Σύμφωνα με τους Jones & Fortescue (1987) ο Η/Υ μπορεί να ενισχύσει τη δεξιότητα αυτή με τρεις τρόπους: την τυχαία ανάγνωση, π.χ. στις οδηγίες, στα αρχεία, εκτύπωση κλπ, όπου ο μαθητής εκτίθεται σε γραπτό λόγο χωρίς να το αντιλαμβάνεται, με την κατανόηση κειμένου με ερωτήσεις, ασκήσεις πολλαπλής επιλογής κλπ και με την

ανασύνθεση κειμένων, όπου ο μαθητής θα πρέπει να επαναδημιουργήσει ένα κείμενο από μεμονωμένες λέξεις.

Οι τέσσερις στρατηγικές ανάγνωσης τις οποίες οι καθηγητές οφείλουν να αναπτύξουν στους μαθητές τους είναι σύμφωνα με τους Lunzer & Gardner (1979) η προσλαμβάνουσα (receptive reading), η αναστοχαστική (reflective reading), η γρήγορη (skim reading) και η προσεκτική (scanning).

Όσον αφορά τη σύνθεση ενός γραπτού κειμένου, ο επεξεργαστής κειμένου δίνει τη δυνατότητα να παράγουμε, να βελτιώνουμε, να μετατρέπουμε και να αποθηκεύουμε ένα κείμενο για περαιτέρω χρήση. Ένας αποτελεσματικός τρόπος διδασκαλίας π.χ. σύνθεσης/παραγωγής γραπτού λόγου σε μια ξενόγλωσση τάξη θα ήταν να προηγηθεί συζήτηση και προβληματισμός στο θέμα που έχει επιλεγεί, κατόπιν επιλογή ιδεών και απόψεων, πρόχειρη καταγραφή και προσπάθεια σύνθεσης ενός πρόχειρου κειμένου με τη βοήθεια των συμμαθητών ή του καθηγητή, επαναπροσδιορισμός και αξιολόγηση του αποτελέσματος και τέλος οριστική διαμόρφωση του κειμένου (collaborative writing) αντί να δίνονται συνεχώς γραπτές εργασίες για το σπίτι.

Σύμφωνα με την Piper (1987) υπάρχουν πολλά πλεονεκτήματα στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου:

- παρώθηση των μαθητών
- ευκολία στη χρήση
- ενθάρρυνση της ομαδικής εργασίας εφόσον σπάνια υπάρχουν Η/Υ για όλους
- ύπαρξη λειτουργιών όπως αντιγραφή, επικόλληση, αποκοπή, εκτύπωση κλπ που επιτρέπουν στο μαθητή να διεκπεραιώσει μία συγκεκριμένη δραστηριότητα όπως ορθογραφία κειμένου,
- γρήγορη και ωραία εμφάνιση κειμένου,
- δυνατότητα αλλαγών χωρίς τις 'κοκκινίλες' των διορθώσεων του καθηγητή,
- την επιδιόρθωση κειμένων με αποτέλεσμα τα λάθη να είναι προσωρινά και τη
- δημιουργία κειμένου με σκοπό να αναγνωσθεί και όχι να βαθμολογηθεί/αξιολογηθεί.

Αντίστοιχα βελτιωμένη είναι και η στάση των μαθητών σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε η Piper διότι ήταν πιο πρόθυμοι να συνθέσουν ένα κείμενο, επέδειξαν μεγαλύτερο βαθμό συγκέντρωσης στις δραστηριότητες και προθυμία για επανέλεγχο του κειμένου.

Η ποιότητα και βελτίωση της γραπτής δεξιότητας κυρίως στους αρχάριους μαθητές είναι χαρακτηριστική διότι υπάρχει ενδιαφέρον, κλιμάκωση δυσκολίας στην επίτευξη του στόχου και παραγωγή νέων ιδεών και γλώσσας λόγω της συμμετοχής όλων. Η επικοινωνία δε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου έδωσε νέα ώθηση στην ανάπτυξη της παραγωγής γραπτού λόγου διότι όπως αναφέρει και ο Warschauer (1995) μεταδίδονται άμεσα και χωρίς κόστος πολλές πληροφορίες σε ένα ευρύ κοινό.

Όσον αφορά την ακουστική δεξιότητα υπάρχουν τραγούδια και videos που οι μαθητές κατεβάζουν από το Διαδίκτυο και αποθηκεύουν στον Η/Υ ή στο MP3/4 player και βεβαίως το Skype και το MSN μέσω των οποίων συνομιλούν με άτομα που ζουν σε άλλη χώρα και με τα οποία συνεργάζονται στα πλαίσια ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών προγραμμάτων όπως το Comenius, Grundtvig (www.iky.gr) και Etwinning (www.eTwinning.gr). Δημιουργούνται περιβάλλοντα που διευκολύνουν τη διάδραση και παρέχουν εξάσκηση στην παραγωγή και αντίληψη προφορικού λόγου. Ο καθηγητής έχει επίσης την ευκαιρία να διαπιστώσει την απόδοση των μαθητών σε δραστηριότητες που ελέγχουν την ακουστική δεξιότητα και την παραγωγή λόγου του μαθητή.

Ένα άλλο σημείο που αξίζει να αναφερθεί είναι ότι, όπως αναφέρει και η Robinson (1993), ο Η/Υ δίνει τη δυνατότητα για κοινωνική διάδραση και επικοινωνία, η οποία, όπως ισχυρίζεται ο Vygotsky (1978), είναι το θεμελιώδες όχημα της εκπαίδευσης. Ο Peterson (1997) μάλιστα ισχυρίζεται ότι η τεχνολογία των Η/Υ εντείνει τη διαπραγμάτευση του νοήματος και αναπτύσσει δεξιότητες κριτικής σκέψης μέσω των λογισμικών που διευκολύνουν την ανακαλυπτική μάθηση. Υπάρχει αυτονομία στη μαθησιακή διαδικασία, εναλλαγή ρόλων για μαθητή και καθηγητή, ισότητα πρόσβασης και ανωνυμία που παρέχουν τα δίκτυα.

Η Robinson (1993) επίσης προσθέτει ότι η επικοινωνία μέσω Η/Υ βοηθάει στη συνεργατική μάθηση και υποστηρίζει τους μαθητές στη γλωσσική τους ανάπτυξη. Με αυτό τον τρόπο κτίζεται γνώση από ευρύτερες πηγές διότι δεν υπάρχει περιορισμός τόπου και χρόνου, η ανταλλαγή απόψεων μπορεί να αποθηκευθεί και οι συνομιλούντες μπορούν να αναστοχασθούν και να αναθεωρήσουν απόψεις και ιδέες πριν τις αποστείλουν ο ένας στον άλλο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΛΟΓΙΣΜΙΚΑ ΣΤΑ ΑΓΓΛΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ-ΛΥΚΕΙΟ

Λαμβάνοντας επομένως υπόψη όλες τις θετικές παραμέτρους χρήσης οπτικών και ακουστικών αυθεντικών υλικών με συσκευές αναπαραγωγής (CD, DVD player etc) και φυσικά Η/Υ για την κατανόηση ή παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου και την άσκηση των μαθητών στην ξένη γλώσσα είναι προφανής η αξία των διαφόρων εφαρμογών CALL (Computer Assisted Language Learning) όπως λογισμικών ή multimedia υλικού με βάσεις δεδομένων ασκήσεων τα οποία έχουν εκπονηθεί από εκδοτικούς οίκους και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Οι εφαρμογές αυτές συνοδεύονται από εγχειρίδιο χρήστη και εγκατάστασης του λογισμικού και κάποιο σύστημα αξιολόγησης για τον κάθε μαθητή. Στα νέα διδακτικά πακέτα του Δημοτικού και του Γυμνασίου υπάρχουν σύνδεσμοι οι οποίοι παραπέμπουν στο Διαδίκτυο, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες ή βάσεις δεδομένων άλλου διδακτικού υλικού για την ανάθεση περαιτέρω

εργασιών στα πλαίσια υλοποίησης σχεδίων εργασίας τα οποία είναι ενσωματωμένα στα νέα βιβλία στο τέλος κάθε κεφαλαίου.

Βεβαίως και για τον καθηγητή υπάρχουν λογισμικά συγγραφής και παραγωγής δραστηριοτήτων (Hot Potatoes, Wida etc), λογισμικά δημιουργίας ιστοσελίδων (Dreamweaver, Frontpage) για τη δημοσίευση διδακτικού υλικού στο Διαδίκτυο και πρόσφατα η χρήση του interactive board/whiteboard συνοδευόμενο από υλικό ειδικά σχεδιασμένο γι' αυτή τη χρήση.

Κάποια λογισμικά που υπάρχουν διαθέσιμα για τη διδασκαλία των Αγγλικών στο Δημοτικό/Γυμνάσιο είναι ανηρημένα στην ιστοσελίδα του Π. Ι. και συνοδεύουν τα νέα βιβλία του Δημοτικού/Γυμνασίου και άλλα έχουν αποσταλεί σε περιορισμένο αριθμό σχολικών μονάδων.

Στο πρώτο λογισμικό για τις Δ' και Ε' τάξεις Δημοτικού υπάρχει ο οδηγός χρήσης με τις απαιτήσεις λειτουργίας, την εγκατάσταση προγράμματος, τη λειτουργία του συστήματος, την αρχική οθόνη, τον παίκτη, την μπάρα των λειτουργιών, Super market, Party, Home, Zoo, άλλες διαθεματικές δραστηριότητες (extras), επιπλέον υλικό (additional material), Projects (Σχέδια εργασίας), Links(σύνδεσμοι) και την Έξοδο (exit). Όταν τοποθετήσουμε το CD-ROM στον υπολογιστή θα εμφανιστεί στον υπολογιστή σας η αρχική οθόνη του προγράμματος, μέσω της λειτουργίας αυτόματης εκκίνησης των Windows (auto run).

Σχήμα 1: Αρχική οθόνη

Οι τρόποι χρήσης του λογισμικού διαφέρουν ανάλογα με την οργάνωση της σχολικής τάξης.

- α. *Εργαστήριο Υπολογιστών.* Οι μαθητές κάθονται ανά δύο ή ανά τρεις μπροστά σε κάθε υπολογιστή, παίζουν με το παιχνίδι και εκπονούν τις ασκήσεις τους. Η ομάδα μπορεί να είναι ομογενής, αν πρόκειται για εξάσκηση και ετερογενής, αν πρόκειται για πιο δημιουργική δραστηριότητα ή αν η άσκηση είναι πιο απαιτητική από γνωστική άποψη.
- β. *Με τη χρήση video projector.* Οι μαθητές κάθονται στα θρανία τους μετωπικά ή σε ομάδες. Ο δάσκαλος προβάλλει την ενότητα του λογισμικού που αφορά στο μάθημα ή αναθέτει σε μια ομάδα μαθητών να χειριστεί τον υπολογιστή. Οι μαθητές χρησιμοποιούν το ποντίκι ή γράφουν τις απαντήσεις στον πίνακα και συμμετέχουν στο μάθημα.

Στο λογισμικό της ΣΤ' Δημοτικού υπάρχουν οι τεχνικές οδηγίες χρήσης, απαιτήσεις λειτουργίας, εγκατάσταση προγράμματος, λειτουργία του προγράμματος, αρχική οθόνη, Player (Παικτής), μπάρα λειτουργιών, Space centre, Fitness centre, Space port, Space house, Shopping centre, Fun Park (Cross-Curricular Activities /Extras), Toy Store (Additional material), Communication Centre (Projects), Links (Σύνδεσμοι), Exit (Έξοδος). Υπάρχουν επίσης παιδαγωγικές οδηγίες αξιοποίησης του λογισμικού, το παιχνίδι, διαθεματικές δραστηριότητες, σχέδια εργασίας, λογισμικό και οργάνωση της τάξης, βιβλιογραφία και αντιμετώπιση πιθανών προβλημάτων. Με την εκκίνηση της εφαρμογής, όπως περιγράφηκε παραπάνω εμφανίζεται η αρχική οθόνη του προγράμματος:

Σχήμα 2: Αρχική οθόνη

Όσον αφορά τα Αγγλικά για Αρχαρίους και Προχωρημένους για τις τρεις τάξεις του Γυμνασίου υπάρχει ο οδηγός χρήσης λογισμικού, ο οδηγός διδασκαλίας, ο οδηγός εγκατάστασης και ο οδηγός χρήσης από τον εκπαιδευτικό. Αφού τοποθετηθεί το CD-ROM μέσα στον οδηγό του CD-ROM, θα γίνει αυτόματη εκκίνηση του προγράμματος, διαφορετικά, με διπλό κλικ στο εικονίδιο "My computer" και στη συνέχεια διπλό κλικ στο εικονίδιο του οδηγού "CD-ROM". Οι αρχικές σελίδες των Λογισμικών για τους Αρχαρίους και τους Προχωρημένους είναι οι ακόλουθες:

Σχήμα 3: Αρχική σελίδα

Το περιεχόμενο είναι δομημένο σε τρεις τάξεις (Τάξη Α', Τάξη Β', Τάξη Γ'). Η ύλη για κάθε τάξη χωρίζεται σε δύο βασικές ενότητες: lesson plans και projects. Η σχεδίαση του λογισμικού είναι σπονδυλωτή και τα μηνύματα από ενότητα σε

ενότητα είναι σαφή. Αυτό επιτρέπει στον μαθητή να έχει εύκολη και γρήγορη πρόσβαση σε όλα τα σχέδια μαθημάτων και σε όλες τις τάξεις του λογισμικού. Το κάθε σχέδιο μαθήματος αποτελείται από κεφάλαια τα οποία στη συνέχεια χωρίζονται σε ασκήσεις. Στο κάθε κεφάλαιο υπάρχουν ασκήσεις σε τρία επίπεδα. Για κάθε θεματική ενότητα προσφέρονται ομαδικές δραστηριότητες ανά τάξη. Υπάρχει και μια ομαδική δραστηριότητα και για τις τρεις τάξεις μαζί.

Το λογισμικό παρέχει επίσης διάφορες λειτουργίες, όπως Ευρετήριο με επιλογή αναζήτηση, Σημειωματάριο και Ορθογράφο. Στις Παιδαγωγικές Οδηγίες παρουσιάζονται όλες οι δραστηριότητες με οδηγίες(ενδεικτικά ένα μάθημα χρειάζεται τρεις ασκήσεις / δραστηριότητες για να ολοκληρωθεί. Ο καθηγητής έχει την ευχέρεια να διαλέξει ο ίδιος τις ασκήσεις / δραστηριότητες που θέλει για να ολοκληρώσει ένα σενάριο). Υπάρχουν επίσης ενδεικτικός απαιτούμενος χρόνος, επεξήγηση του τρόπου διδακτικής διαδικασίας , χρονομέτρης (timer), απαραίτητο υλικό, παραπομπή για εμβάθυνση (hypertext) , αυτοαξιολόγηση μαθητή (autocheck), ηλεκτρονικό ταχυδρομείο (e-mails), κείμενα μαθητών σε HTML, διαγωνίσματα (quiz), χρήσιμοι δικτυακοί τόποι και παραδείγματα σχεδίου μαθημάτων/sample lesson plans. Επιδίδεται με αυτόν τον τρόπο η χρησιμοποίηση της ξένης γλώσσας, ώστε οι μαθητές να ερευνούν, να ανακαλύπτουν, να καταλαβαίνουν και να συνθέτουν πληροφορίες, η λειτουργική χρήση της γλώσσας, η χρήση της γλώσσας ως εργαλείο μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο και για ένα συγκεκριμένο σκοπό, η χρήση της γλώσσας σε αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας, η ανάπτυξη της δεξιότητας «μαθαίνω πώς να μαθαίνω», η ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας, η γνώση θεσμών, κανόνων, αξιών, στάσεων και συμπεριφοράς σε πολυγλωσσικό, πολυπολιτισμικό περιβάλλον, η γνώση της γλώσσας κι η διαχείριση πληροφοριών σε διάφορα γνωστικά πεδία (διαθεματική προσέγγιση / cross-curricular approach) και να δοθεί η δυνατότητα στο μαθητή για ανατροφοδότηση (feedback), αυτομόρφωση και αυτοαξιολόγηση.

Άλλο ένα πρόγραμμα πολυμέσων που βοηθά στην εκμάθηση και εξάσκηση ξεχωριστά κάθε δεξιότητας (speaking, listening, writing, reading) αλλά και στον τομέα της γραμματικής και του λεξιλογίου είναι η σειρά English+ η οποία χωρίζεται σε 9 κεφάλαια σε τρία επίπεδα: αρχάριο (basic), μέσο (intermediate) και προχωρημένο (advanced). Η μεθοδολογία ποικίλλει διότι υπάρχει η ελευθερία της επιλογής από το κεντρικό μενού, αλλά υπάρχουν και τα κατευθυνόμενα μαθήματα ανά θεματική ενότητα (guided lessons) και παιχνίδια (games) και περιπέτειες (adventures) που στηρίζονται σε εξεύρεση λύσεων σε διάφορες ασκήσεις. Κάνοντας κλικ σε κάποιο εικονίδιο οι μαθητές μπορούν να ακούσουν διαφορετικά είδη κειμένων, να εντοπίσουν την κεντρική ιδέα και λέξεις κλειδιά και να απαντήσουν σε ασκήσεις κατανόησης, ή να ακούσουν αυθεντικές συζητήσεις με τη δυνατότητα συμμετοχής, ή να γράψουν σημειώματα, επιστολές, e-mails, ή να μάθουν παίζοντας σταυρόλεξο, τρίλιζα και περιπέτεια (προσπαθούν να βρουν ένα κρυμμένο αντικείμενο σχηματίζοντας ερωτήσεις και ψάχνοντας στοιχεία).

Η αρχική σελίδα έχει 8 εικονίδια και το καθένα αντιπροσωπεύει μια διαφορετική δεξιότητα ή τρόπο διδασκαλίας.

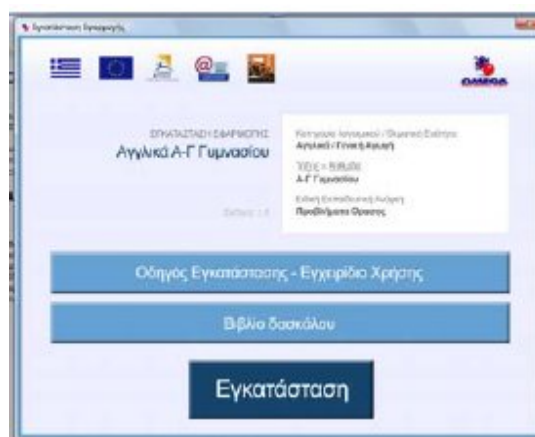

Σχήμα 4: Αρχική σελίδα

Επίσης υπάρχει λογισμικό από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο με τίτλο Αγγλικά Γ'-ΣΤ' Δημοτικού (1.0+) για μαθητές με κινητικά προβλήματα και λογισμικά της αγγλικής γλώσσας Δημοτικού Δ'- ΣΤ' (Γενική αγωγή) και Γυμνασίου Α'- Γ' για τα Α.Μ.Ε.Α.(άτομα με προβλήματα όρασης).

Σχήμα 5: Αρχική σελίδα

Σχήμα 6: Αρχική σελίδα

Ο χειρισμός του λογισμικού από μαθητές με κινητικά προβλήματα υποστηρίζεται χρησιμοποιώντας απλώς ένα πλήκτρο του πληκτρολογίου ή έναν εξωτερικό διακόπτη συνδεδεμένο στον υπολογιστή ο οποίος μπορεί να προσομοιώνει κάποιο πλήκτρο του πληκτρολογίου και υπάρχουν τρία επίπεδα ασκήσεων που καλύπτουν τις βασικές ενότητες των Γ' και Δ' τάξεων (CASTLE 1st level), της Ε' τάξης Δημοτικού (CASTLE 2nd level) και της ΣΤ' τάξης (CASTLE 3rd level).

Αφού γίνει εγκατάσταση του CD-ROM για μαθητές με προβλήματα όρασης, η χρήση του γίνεται στο εργαστήριο πληροφορικής ή στο σπίτι. Μετά από ένα μήνυμα καλωσορίσματος ο μαθητής ακούει βασικές οδηγίες για τη

χρήση της εφαρμογής και επιλέγοντας 'Βοήθεια' μπορεί να τις ξανακούσει. Αφού μάθει τα πλήκτρα χειρισμού επιλέγει τον ήρωα (αγόρι ή κορίτσι) που θα τον συνοδεύσει στη χρήση της εφαρμογής. Κατόπιν επιλέγει ένα κεφάλαιο που θέλει να ασχοληθεί έχοντας τη δυνατότητα να μην απαντήσει σε κάποια ερώτηση και να προχωρήσει παρακάτω ενώ ενημερώνεται ηχητικά και οπτικά αν η απάντηση είναι σωστή ή λάθος.

Οι εκπαιδευτικοί στόχοι για όλα τα λογισμικά είναι να καταφέρουν οι μαθητές μέσα από ένα περιβάλλον αλληλεπίδρασης και ενεργητικής συμμετοχής να μάθουν και να χρησιμοποιήσουν τα Αγγλικά με τρόπο ευχάριστο και παιγνιώδη. Το διδακτικό μοντέλο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί είναι σε τρία στάδια: α. προβληματισμός-παρουσίαση με ανάκληση των βιωμάτων των μαθητών, β. επεξεργασία των πληροφοριών-άσκηση-εμπέδωση μέσα από διαφορετικούς τύπους ασκήσεων και γ. αξιολόγηση της διαδικασίας και της επίτευξης των στόχων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Κλείνοντας αυτή τη σύντομη ενημέρωση θα πρέπει να τονισθεί ότι ενδεικτικά αναφέρθηκαν κάποια από τα μέσα πληροφορίας και επικοινωνίας που προσπαθεί να ενσωματώσει η σχολική τάξη του Δημοτικού και Γυμνασίου-Λυκείου. Είναι ο μόνος τρόπος για να δοθεί ώθηση στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας με όσο το δυνατόν αρτιότερο και ουσιαστικότερο τρόπο προς όφελος των μαθητών οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να συνεργασθούν με ένα περιβάλλον πολύμορφο, να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρίες και να εξερευνήσουν αντικείμενα και θέματα με συγκεκριμένους στόχους και προοπτικές .

Είναι γνωστό ότι οι νέες τεχνολογίες δημιουργούν πολλές φορές προβληματισμό στην υπέρμετρη και γενικευμένη χρήση τους ή στην πολυπλοκότητά τους εφόσον πολλές φορές οι ρυθμοί εξέλιξης τους μας ξεπερνούν και δυσχεραίνουν τη λειτουργία μιας σχολικής μονάδας όταν υπάρχει έλλειψη ή παλαιότητα εξοπλισμού ή όταν το εκπαιδευτικό δυναμικό αρνείται ή διστάζει να τις ενσωματώσει στη μαθησιακή διαδικασία της τάξης. Με τη συνεχή όμως επιμόρφωση και τη διάθεση για ενημέρωση στα τεχνολογικά-διδακτικά δρώμενα και κυρίως στη μέριμνα για παρώθηση και κινητοποίηση των μαθητών μπορούν να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για την επιτυχημένη ενσωμάτωση όλων αυτών των λογισμικών που ειδικά στο μάθημα των Αγγλικών αλλά και των άλλων ξένων γλωσσών έχει πολλά να προσφέρει.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Alava, S. (2000), *Cyberspace et formations ouvertes*, De Boeck Université, Bruxelles
2. Allan, M. (1985/1990), *Teaching English Through Video*, Harlow, Essex. Longman
3. Allan, M. (1991), *Teaching English with Video*, London: Longman

4. Arcario, P. (undated), 'Criteria for Selecting Video Materials'; in Stempleski S. & Arcario P., *Video in Second Language Teaching and Learning*, TESOL (eds undated)
5. Brodin, E. (2004), 'Ressources multimédias et dispositifs de formation: des aspects institutionnels aux modèles'. *La notion de ressources à l'heure du numérique. Notions en questions*. ENS Edition, no8, pp.23-42
6. Chapelle, C.A. & Jamieson, J. (1986), Computer-assisted language learning as a predictor of success in acquiring English as a second language, *TESOL Quarterly*, 20, 27-46
7. Dyson, A. (1994), *Britain in View*, British Council
8. Houssaye, J. (1993), *La pédagogie: une encyclopédie pour aujourd'hui*, ESF.
9. <http://pi-http://pi-schools.att.sch.gr/software/dimotiko/agglika-D-E.zip>,
10. <http://pi-schools.att.sch.gr/software/dimotiko/agglika-ST.zip>
11. http://pi-schools.att.sch.gr/software/gymnasio/agglika_a_b_c/
12. http://pi-schools.att.sch.gr/software/gymnasio/agglika_arx_a_b_c
13. Jones, C. & Fortescue, S. (1987), *Using Computers in the Language Classroom*, Harlow: Longman
14. Lankshear, C. & Knobel, M. (2006), *New Literacies: Everyday Practices & Classroom Learning* (2nd ed.), Berkshire, England: Open University Press
15. Lunzer, E. & Gardner, K. ed (1979), *The effective use of reading*, London: Heinemann (for the Schools Council)
16. Pennington, M. (1996), *The Power of CALL*, Houston: Athelstan
17. Peterson, M. (1997), 'Language teaching and networking', *System* 25/1
18. Piper, A. (1987), 'Helping learners to write: a role for the word processor', *ELTJ* 41/2: 119-125
19. Robinson, B. (1993), 'Communicating through computers in the classroom', in Scrimshaw, P. (ed 1993) *Language, classrooms & computers*, London: Routledge
20. Tomalin, B. (1990), *Video in the English Class*, BBC English
21. Tomalin, B. (1991), 'Teaching young children with video', in Stempleski S. & Arcario P., *Video in Second Language Teaching and Learning*, TESOL (eds undated)
22. Vygotsky, L.S. (1978), *Mind in Society: the development of higher psychological processes*, Harvard University Press, London, U.K.
23. Warschauer, M. (1995), *Email for English Teaching*, Washington DC: TESOL Inc
24. Warschauer, M. (2006), *Laptops and Literacy: Learning in the Wireless Classroom*, New York: Teachers College Press
25. Willis, J. (1983), '101 Ways to Use Video' in McGovern J. (ed 1983)
26. Willis, J. (1985), *Television English*, London: BBC/British Council

27. Γιαννακοπούλου, Α., Γιαννακοπούλου Γ., Καραμπάση Ε. και Σοφρώνά Θ. (2009), Think Teen !, 2nd Grade of Junior High School, STUDENT'S BOOK, ΟΕΔΒ, ΑΘΗΝΑ